

u.remissvar@regeringskansliet.se
sara.karlsson@regeringskansliet.se

Remissvar Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären (dnr U2024/00229)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Utbildningsdepartementets promemoria Förslag till ändringar för att öka mobiliteten tidigt i den akademiska karriären (dnr U2024/00229) och lämnar följande synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på promemorian:

- LiU tillstyrker förändringarna gällande förenade anställningar som föreslås i promemorian, men vill betona att ett förtydligande av anställningsformen är nödvändig avseende följande:
 - Vidgningen av anställningsformen förenad anställning förutsätter ett tydliggörande av arbetsgivaransvaret för att ge arbetsmarknadens parter möjlighet att hantera och, vid behov, teckna kollektivavtal om anställningsvillkor.
 - Nuvarande otydlighet gällande anställningsförhållande är besvärande för både arbetsgivare och arbetstagare. LiU ser att förslagen i SOU 2004:42 ger bra lösningar på många av de rådande problemen, vilka ej beaktats i föreliggande promemoria.
 - LiU instämmer i betydelsen av de värden som lyfts fram som beaktansvärda av utredaren gällande förenad anställning, men påtalar också behovet av en djupare konsekvensanalys i syfte att säkerställa att vällovliga åtgärder inte samtidigt riskerar att leda till oönskad indirekt inlåsning av forskning, kringskärning av den akademiska friheten och begränsa förutsättningarna för högskolans arbete med nyttiggörande. Det är svårt att bortse från att det av naturliga skäl föreligger grundläggande motstridiga intressen mellan ett lärosäte och exempelvis en aktör inom kommersiell verksamhet, och de svårigheter innehavaren av en förenad anställning därför kommer ställas inför. Utmaningar

riskerar även att uppstå vad gäller offentlighetsprincipens tillämpning, liksom andra regler kring dokumenthantering och arkivering.

- LiU anser att 7 § förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket ska upphävas och att samtliga förenade anställningar ska hanteras i regleringarna i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100).
- LiU önskar att syftet med lärares olika anställningsformer i högskolelagen och högskoleförordningen förtydligas, även om detta inte är promemorians kärnfråga. Vidare önskas också förtydligande kring hur föreslagen breddning av förenade anställningar samverkar med dessa anställningsformer. För att ytterligare öka mobiliteten i den akademiska karriären föreslår LiU att regleringarna i 3 kap. 3 § högskolelagen och 4 kap. 10–11 §§ högskoleförordningen för gästprofessorer och adjungerade professorer ses över, förslagsvis för att omfatta samtliga lärare.
- LiU tillstyrker förändringarna gällande biträdande universitetslektor som föreslås i promemorian, LiU föreslår dock att i kraft trädandet flyttas fram.

Förenade anställningar ska underlättas för att främja mobilitet mellan högskolan och andra sektorer

LiU ställer sig positivt till ökade möjligheter för mobilitet mellan högskolan och omgivande sektorer. LiU vill dock samtidigt betona att anställningsformen förenad anställning i dess nuvarande form behöver förtydligas. Detta för att ge arbetsmarknadens parter vägledning i hur arbetsgivaransvaret i praktiken är utformat och ska hanteras.

Ur ett arbetsgivarpolitiskt perspektiv anser LiU att de utmaningar gällande anställningsvillkor och arbetsgivaransvar med förenade anställningar som lyftes redan i *Lärare, forskare och läkare – tre kompetenser i en befattning*, SOU 2004:42, i huvudsak fortfarande föreligger. Förslaget som togs fram i SOU 2004:42 och som innebär att lärosätet ensamt bör vara arbetsgivare och få utöva hela arbetsgivaransvaret, skulle ge en bättre förutsägbarhet för anställningsvillkoren. Detta skulle också ligga i linje med att ta bort sjukvårdshuvudmannens yttrande i 3 kap. 8 § högskolelagen och 4 kap. 8 § högskoleförordningen som föreslås i promemorian.

Förenade anställningar i dess nuvarande form innebär omfattande oklarheter och behöver förtydligas innan en eventuell utvidgning av anställningsformen sker. Exempel på oklarheter som LiU ser särskilt angeläget att lyfta är följande:

- Det är oklart vilket kollektivavtal som ska gälla. Två anställningar i olika arbetsmarknadssektorer omfattas normalt av två olika kollektivavtal, vilket riskerar att skapa parallella, motstridiga regelverk. Otydligheter riskerar att uppstå gällande exempelvis löneberäkning vid frånvaro, beräkning av ersättningar, arbetstidsmått, semesterfrågor, jour och beredskap. Den särskilda pensionslösningen (*Pensionsavtal för arbetstagare inom det statliga avtalsområdet 2016, PA 16*) som finns idag är förvisso bra, men hanterar bara ett av många anställningsvillkor vid anställning inom två olika kollektivavtal.
- Oklarheter i anställningsvillkoren kan leda till tvister mellan arbetsgivare och arbetstagare. För förenade anställningar riskerar det oklara rättsläget att fortgå vid rättstvister då det finns två arbetsgivare i olika förhandlingsordningar som står till svars för och hanterar den eventuella tvisten för den förenade anställningen.
- Det är oklart hur förenade anställningar ska hanteras vid upphörande av anställning. Det finns en otydlighet i huruvida en uppsägning eller ett avskedande i lärosätets personalansvarsnämnd eller Statens ansvarsnämnd omfattar båda anställningarna och om det till exempel krävs två separata beslut från respektive arbetsgivare för att avsluta anställningen eller ej. Ytterligare ett förtydligande gällande huruvida den ena delen av anställningen kan bestå utan den andra delen oavsett vilken part som

avslutar anställningen är önskvärt. Vidare kan de senaste ändringarna i 2 c § lagen (1982:80) om anställningsskydd om möjligheten till avvikelser från 7 § första stycket samma lag genom kollektivavtal föranleda att de två förenade anställningarna omfattas av olika definitioner av vad som utgör sakliga skäl.

- Det är oklart hur arbetsgivaren ska agera, inom ramen för den förenade anställningen, om en biträdande lektor inte bedöms uppfylla kraven för befordran till lektor. I dagsläget finns det inte någon grund för att anställa någon på en tidsbegränsad anställning som motsvarar de fyra till sex år, som en biträdande lektor får anställas, inom någon annan sektor än högskolan. Ett förtydligande kring vad som sker med den andra delen av den förenade anställningen vid utebliven befordran är därför önskvärt.
- Det är oklart hur den föreslagna breddningen av förenade anställningar samverkar med högskolelagens och högskoleförordningens regleringar gällande adjungerade professorer samt gästprofessorer. LiU önskar att syftet med de olika anställningsformerna inom akademien, som exempelvis gästprofessor och adjungerade professor, förtydligas. För att ytterligare öka mobiliteten i den akademiska karriären föreslår LiU vidare att regleringarna i 3 kap. 3 § högskolelagen och 4 kap. 10–11 §§ högskoleförordningen för gästprofessorer och adjungerade professorer ses över, förslagsvis för att omfatta samtliga lärare.
- En förenad anställning mellan exempelvis ett företag inom teknikbranschen och ett lärosäte kan med beaktande av lärarundantagets innebörd skapa problem kring tolkningsfrågor gällande vart forskningsresultat anses ha uppkommit och vem som innehar rättigheterna till resultatet, det kan innebära risk för att den enskilde läraranställda fråntas den äganderätt som annars skulle ha tillkommit denne. Även samarbeten mellan forskare i andra sammanhang än där forskning sker mellan lärosätet och industriparten kan påverkas negativt, då det finns en risk för att industriparten anses vara den bakomliggande samarbetsparten även i samarbeten där denne formellt sett inte ingår. Det kan få en hämmande effekt på viljan att samarbeta med forskare som har förenade anställningar. Lärosätena arbetar redan idag för att försöka säkerställa att forskande lärare inte ska förlora den rättighet som tillkommer dem genom lärarundantaget.
- Problematik riskerar att uppstå vad gäller att säkerställa att offentlighetsprincipen, liksom andra regler om dokumenthantering och arkivering, upprätthålls då det riskerar att skapa otydlighet kring vart allmänna handlingar anses ha upprättats, inkommit och förvaras. En förenad anställning innebär redan idag svårigheter för arbetstagaren att hålla isär i vilken organisation dokumentation hör hemma och i vilken mån det är möjligt att överföra uppgifter mellan de båda arbetsgivarna utifrån att det handlar om allmänna handlingar.

Om promemorians föreslagna ändringar genomförs förordar LiU att 7 § förordningen (2007:976) med instruktion för Rättsmedicinalverket ska upphävas och att samtliga förenade anställningar ska luta sig emot regleringarna i

högskolelagen och högskoleförordningen för att undvika parallella regleringar i olika regelverk.

Flexibiliteten vid anställning av biträdande lektor ska öka för att stärka återväxten av framstående unga forskare

LiU tillstyrker de förändringar gällande biträdande universitetslektorer som föreslås i promemorian, LiU föreslår dock att i kraft trädandet flyttas fram.

LiU vill särskilt betona betydelsen av att kunna inneha en förenad anställning som biträdande lektor då det exempelvis är av stort värde att kunna erbjuda denna typ av anställning till yngre forskande läkare under pågående specialisttjänstgöring för att främja återväxten av kliniska forskningsledare.

Förändringen möjliggör också tätare kopplingar mellan lärosätet och exempelvis teknikbranschen. Eller någon liknande bransch som också kännetecknas av snabb förnyelse, och där närheten mellan företag och akademi gagnar båda parter. Dock vill LiU betona de problem som riskerar att uppstå enligt punkterna i föregående kapitel.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Jan-Ingvar Jönsson vid rektors beslutsmöte i närvaro av den tillförordnade universitetsdirektören Per-Olof Brehmer, studentrepresentanten Anna Wikström och sekreteraren Maria Fält, efter föredragning av hr-partnern Kim Hafström.

I ärendets beredning har den tillförordnade universitetsdirektören Per-Olof Brehmer, HR-direktören Pia Rundgren och förhandlingschefen Johan Nyhammar deltagit. Delyttrande har inhämtats från Medicinska fakulteten, Filosofiska fakulteten, Tekniska fakulteten och området Utbildningsvetenskap.

Jan-Ingvar Jönsson

Kim Hafström

Sändlista:

Universitetsledningen
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Fakultets- och områdesstyrelser (funktionsadresser)
Dekanerna (funktionsadresser)
Prefekterna
Fakultetskanslierna (funktionsadresser)
Institutionerna (de administrativa cheferna)
Internrevisionen
Dokument- och arkivenheten (original)

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign